

KOMMUNISME OG KRISTENDOM I MIDT-CHINA

AV ERLING GILJE

Denne oversikten blir vesentlig en rapport om forholdene for misjon og kirke i Hunan-provinsen. Men stort sett var det likedan også på andre steder i Midt-China. Ja, i grunnen gikk utviklingen etter de samme linjer over hele China.

Før de nye makthavere overtok styret i Midt-China hørte vi mange og tildels motstridende rykter nordfra, der de hadde hatt det nye styret i lengere tid. I dette virvar av rykter var der en ting de fleste av dem stemte overens i. Det var ryktet om de tre utviklings-trinn: 1. Tien tou (nikke hodet) perioden. 2. Yao tou (ryste hodet) perioden. 3. Kan tou (kutte hodet) perioden.

Altså først en god tid, da makthaverne nikket bifallende med hodet, så en mindre god tid, da de styrende tok til å ryste misbilligende på hodet, og så en forfølgelsestid.

Erfaringen har vist at dette var korrekt. De tre utviklingstrinn kunne ta forskjellig tid på de forskjellige steder. Stort sett kan en si at jo lenger sør de nye herrer kom, jo mer de la under seg av landet, jo kortere ble den gode perioden. I Hunan varte den omkring et halvt år. Ryste-hodet-perioden var noe kortere.

1. Nikke-hodet-perioden.

Den varte i Hunan fra august 1949 til februar—mars 1950. Kirkens og misjonenes arbeid fikk i denne tiden stort sett fortsette som før. De styrende var tilsynelatende velvillige. De gjorde hva de kunne for å vinne folkets tillit og tilslutning — også de kristnes. Arbeidet i de kristne institusjoner (skoler, hospitaler osv.), i menighetene og i den direkte evangeliserende virksomhet fikk gå sin gang uten større innblanding fra de styrendes side.

Helt uten innblanding gikk det dog ikke. Misjonærene ble straks

nektet å reise ute på misjonsfeltene. De ble faktisk internert i den by eller på det sted de bodde. Innen byens – eller det begrensede områdes – grenser kunne de dog bevege seg fritt, og de fikk ta del i arbeidet der som før. Reiseforbudet kom i form av et påbud om å søke om politiets tillatelse til å reise utenfor byen. Men dersom en søkte, så fikk en alltid blankt avslag. Begrunnelsen for avslaget var at provinsen var i krigstilstand og at farlige spioner og sabotører var i virksomhet. Myndighetene hadde ansvar for misjonærenes sikkerhet. De turde derfor ikke la utlendingene reise. Men dette var bare en overgangstid, sa politiet. Senere skulle misjonærene få frihet til å reise.

Det andre punktet vi fikk merke innblandingen på, var når det gjaldt misjonens og kirkens eiendommer. En stor del av disse ble straks tatt i bruk av de styrende. Framgangsmåten var nokså forskjellig. På noen steder rykket de nye herrer brutalt inn og drev misjonærene og kirkens folk (kineserne) ut, eller trengte dem bort i et hjørne. Andre steder forhandlet de før de tok eiendommene i bruk. Eller de tok eiendommene først og kom så og ba om leie- eller lånekontrakt. På en del steder lot de både folk og eiendom i fred. Best var det i så måte i provinshovedstaden.

Dersom noen klaget over «rekvireringen» av eiendommene, eller over bruken av f.eks. kirkebygningene til politiske foredrag, dramatiske forestillinger med antireligiøs eller politisk propaganda, så sa de høyere myndigheter at kirke og misjon måtte være tålmodige. Slike overgrep skyldtes uvitenhet hos de lokale myndigheter, og i det hele hørte slike uheldige episoder overgangstiden til. Når alt ble stabilisert, så ville slike ting opphøre av seg selv.

Det varte en god stund før kirkens og misjonens folk ble klar over at disse unnskyldende forklaringer bare var tomme ord. Myndighetene hadde nok helt fra første stund sine bestemte planer om permanent reiseforbud for misjonærene, og permanent overtagelse av storparten av misjonenes eiendommer. Men det passet ikke å la kirkens og misjonenes folk forstå dette – ennå.

2. *Ryste-hodet-perioden.*

Den tok til med innblanding i kirkens større møter. En måtte søke om myndighetenes tillatelse til å holde større kirkelige møter,

levere nøyaktig oppgave over deltagerne og programmet til politiet på forhånd, og nøyaktig referat fra møtet etter dettes slutt måtte også legges fram for politiet.

Rekvireringen av eiendommene fortsatte og fikk et mer permanent preg.

De første fengslinger av kristne meldte seg. I noen tilfelle fikk de lokale myndigheter en skrape for at de hadde handlet galt, og fangene ble frigitt. I andre tilfelle fant en det ikke nødvendig å gi noen forklaring eller unnskyldning. De som ble fengslet, ble nesten alltid anklaget for ting som ikke direkte hadde noe med deres kristne tro og virksomhet å gjøre. Anklagene var ofte uten noe som helst grunnlag. De anklagede ble presset til å «bekjenne» ting de ikke hadde gjort. Bekjente de ikke, ble de ilagt store bøter eller holdt i fangenskap på ubestemt tid.

Det var også i denne perioden at myndighetene forsøkte å presse de kristne kinesiske ledere av kirken, senere også de «vanlige» kristne, til å skrive under på det beryktede «manifest», som ble sendt til alle kristne ledere i landet i løpet av sommeren 1950.

Dette manifest sa ingenting om kristne trosspørsmål. Men det appellerte i høy grad til kristne kineseres *nasjonalkjensle*. På den ene siden ved å oppfordre de kristne til å arbeide for en absolutt selvstendig, selvstyrt og selvunderholdende kirke. På den annen side ved å oppfordre til fordømmelse av de imperialistiske misjonsselskaper og misjonærer, som hadde brukt misjonsarbeidet som påskudd for å fremme de imperialistiske staters maktpolitikk i Østen. Og her skal vi merke oss at *alle* misjonsselskaper og alle misjonærer uten unntagelse ble beskyldt for slik virksomhet.

Det skal sies til de kristne kineseres ros at de til å begynne med reagerte kraftig mot dette presset. En i alle deler selvstendig kirke ville de nok gå inn for. Men det falt dem meget tungt å skrive under på den urettferdige og summariske dom over alt misjonsarbeid og alle misjonærer. «Vi ville jo slå oss selv i ansiktet ved å gjøre noe slikt.»

De kristne ledere i Hunan, representanter for alle misjoner og kirkesammenslutninger i provinsen, nektet til å begynne med å skrive under. I stedet fulgte de den anglikanske kirkes biskopers eksempel.

De utarbeidet på et hemmelig møte et hyrdebrev til alle menigheter i provinsen. De uttaler i dette brevet at kirken vil støtte folkets regjering i dens sosiale politikk og i kampen mot imperialistisk og feudalistisk undertrykkelse. Men de har ikke et ord om at misjons-selskapene og misjonærene har vært imperialismens redskaper. De går inn for kirkens fullstendige selvstendigjørelse, og gjør oppmerksom på at dette har kirken lenge arbeidet for. Ellers inneholder brevet en bekjennelse om at «den kristne kirke tror at Gud er himmelens og jordens Herre, at Gud elsker verdens mennesker, at Gud sendte sin sønn Jesus Kristus til verden, og at dette skjedde nettopp for at undertrykte skulle settes i frihet».

En må nok si at hyrdebrevet er uklart og går nokså langt i sin loyalitets-erklæring overfor det nye styre. Men det var et tappert forsøk på å komme utenom den urimelige fordømmelse av misjonsarbeidet og misjonærene.

Dette ble ikke tatt nådig opp av de styrende. Selv om møtet var hemmelig, så fikk de snart rede på det. Hyrdebrevet ble dog trykt og sendt til menighetene. Lederne ble utsatt for et veldig press. Og det gikk med dem nøyaktig slik som Sverre Holth i dette tidsskrift har fortalt om de anglikanske biskoper: «Det som skjedde i de nærmest følgende uker, er iallfall for undertegnede til dags dato et uoppklart mysterium. Det kan bare konstateres at innen kort tid hadde biskopene ikke bare fulgt parolen og underskrevet manifestet, men de var også å finne som aktive deltagere i reformbevegelsen.» (Norsk Tidsskrift for Misjon, 1952, s. 94.)

I Hunan var utvilsomt utbruddet av Koreakrigen en sterkt medvirkende årsak til at de kristne ledere falt til fote. Nasjonalfølelsen ble da pisket opp til en høyde, som gjorde det meget vanskelig både å dømme klart og handle fritt.

3. *Kutte-hodet-perioden.*

Jeg skal ikke ofre mange ord på denne. Forfølgelsen kom ikke ofte i den form at de kristne mistet livet for sin tros skyld. Men det hendte saktens at de kristne måtte gå martyriets vei — fordi de var kristne. Andre var i fengsel i kortere eller lengere tid. Ikke så få er i fengsel i dag.

Det uhyggeligste angrep på kirken kom dog i form av forsøk på å sprengte den innenfra. Det skjedde ved å forfølge eller fjerne dem som ikke ivrig nok gikk inn for «kirken reformbevegelse». Men framfor alt skjedde det en systematisk opplæring til og påbud om å avholde anklagemøter i hver eneste menighet i landet. På anklagemøtene skulle de kristne selv anklage kristne brødre, både døde og levende. I første rekke skulle misjonene og misjonærene svertes og tilrakktes. Men også alle troende kinesere som ikke helt og fullt gikk inn for reformbevegelsen. Målet for denne systematiske mistenkeliggjøring, dette splittelses- og sprengningsarbeid innen kirken, er helt klart. Det er å gjøre det som til slutt blir igjen av den kristne kirke i China, til et absolutt lydige redskap for staten og for dens ideologi og propagandavirksomhet.

Overtagelsen av alle kristne skoler, hospitaler og andre institusjoner, som begynte allerede i ryste-hodet-perioden, ble nå fullført.

Det som ble igjen av det kristne arbeid, var da bare søndagsgudstjeneste og kanskje litt møtevirksomhet ellers. Mange steder var også dette slutt. Myndighetene sendte ut møteforbud. Den møtevirksomhet som kunne holdes i gang, ble for en stor del brukt i propagandaens og indoktrinasjonens tjeneste. De som ennå holdt fast ved sin kristne tro, ble mer eller mindre hjemløse i sine egne menigheter.

Hvor mange det er som «ennå ikke har bøyet kne for Baal», vet vi ikke. Men vi vet at de finnes. Og at de vesentlig må finne næring for sitt åndelige liv utenfor kirke og menighet.

De fleste av misjonærene i Midt-China forlot sitt arbeidsfelt i løpet av 1950–51. De kunne ikke lenger være til noen hjelp for de kristne kinesere og for kirken. Mange var i lang tid stengt inne på sine misjonsstasjoner. Noen var for kortere eller lengere tid i regulært fengsel. I dag vet vi om minst 5 protestantiske misjonærer i Hunan, som ennå ikke har fått den utreisetillatelse de har bedt om. De er i en meget vanskelig stilling. En del katolske misjonærer er også igjen.

At både disse misjonærer og de kristne kinesere som er i trengsel, bør være gjenstand for våre forbønner, vil vi gjerne igjen minne om.